

Uudised

Hea klient!

Lõppev sügis on Jõudluskontrolli Keskusele olnud toimekas. Septembris võõrustasime väliskolleege, korraldades Balti riikide tõuaretuse konverentsi. Suurte ürituste puhul on kõikide abi alati teretulnud ning siinkohal tänan selle sündmuse toetajaid: Põllumajandusministerium, Eesti Maaülikool, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu, DeLaval, Allflex ja Datamars. Seejuures oleme tänulikud ka ettevõtjatele, kes meid lahkesti vastu võtma nõustasid: Märt Riisenberg ja Leia Nõojärv, Margus Muld, Jaanus Vessart, Tanel Bulitko ja Peeter Padrik ning Jaanus Murakas ja Uno Saks. Hiljem üritusele tagasi vaadates saab rõõmuga tõdeda, et kõik läks plaanilt.

Kui konverentsi korraldamine on rohkem teadmiste ja kogemuste hankimine ning ei puuduta otseselt enamikku meie klientidest, siis Jõudluskontrolli Keskusest ostetud kõrvamärkide sujuv kättesaamine on oluline kõikidele meie klientidele. Paljud kliendid on kurnanud kõrvamärkide kättesaamise võimaluste vähesuse üle. Nagu käesolevast numbrist lugeda võite, siis on meil ka selles osas uudiseid.

Veel soovin edasi anda Jõudluskontrolli Keskuse õnnitlused Ilmar Teevetile, Väandra OÜ juhatajale, keda tunnustati aasta põllumehe tiitliga. Mõõdunud aastal pärjati Ilmar Teevet parimaks piimakarjakasvatajaks.

See sügis ongi Jõudluskontrolli Keskuse tegemistele iseloomulik – oleme ikka soovivad tutvustada Eesti loomakasvatuse head taset ja oma teenuseid arendades ja mugavamaks muutes olla näoga meie klientide poole.

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Kõrvamärkide kättesaamise võimalusi on rohkem

Jõudluskontrolli Keskus täiustas kõrvamärkide väljastamise töövahendit sellisel, et kõrvamärke saab kliendile saata ka kulleriga või Post24 automaatidesse. Kuna nende teenuste puhul teavitatakse paki saajat e-posti aadressil või SMSiga, on väga oluline, et kõrvamärkide tellija kontaktandmed JKK andmebaasis oleks õiged. Kui esitate tellimuse e-kirjaga, lisage kirjale kindlasti nii telefoninumber kui e-posti aadress, millele teade peaks saabuma. Täpsed kontaktandmed on vajalikud samuti standardpaki saatmisel, sest ka siis saab Omniva pakiteate saata e-posti aadressile.

Lähiajal avaneb loomapidajatel võimalus esitada kõrvamärkide tellimus JKK kodulehel olevas tellimiskeskonnas. Seal saab teatada, kui palju ja milliseid kõrvamärke soovitakse ning vajadusel tellida sobiv kõrvamärkide vahemik. Lisaks kõrvamärkidele on võimalik tellida muid kaupu – märgistamistarvikud, laudaraamatud jne. Samuti saab määrata, millisel aadressil ja millisel viisil soovitakse kaubad kätte saada. Võimalik on jälgida, kus asub JKKst väljasaadetud pakk. Tellimiskeskonda saab siseneda vaid ID-kaardiga või mobiil-IDga.

Seoses uuendustega postipakkide väljastamisel muutub kaalupõhiseks ka JKK transpordiga kauba saatmine. Alates 1. novembrist 2014 on kõrvamärkide ja muu kauba JKK piimaprooviautoga transportimise hind järgmine:

saadetise kaal alla 1 kg – 2,50 eurot;

1–4,999 kg – 4,00 eurot;

5–9,999 kg – 5,00 eurot;

saadetised, mis kaaluvad 10 kg või rohkem – 6,00 eurot.

Mastiit 16 rahvusvaheline test

Käesoleva aasta veebruaris ja juunis võttis JKK analüüside labor osa Thermo-Fisher Scientificu korraldatud mastiitidest bakterite määramise testist

piimaproovides. Mõlemal korral osales testis üle 20 labori. Kõige enam kasutati määramiseks Mastiit 16 komplekti, mida meie kasutame alates veebruarist 2013.

Traditsiooniliselt saadeti laboritele testimiseks 5 piimaproovi. Tulemustest selgus, et JKK analüüside labor tuvastas mõlemal korral õigesti mastiitidest bakterite tüved ja kogused (+, ++ või +++). Mõlemas testis oli ka üks puhas piimaproov, mis samuti tuvastati.

JKK labori tulemused loeti usaldusväärseteks ja testid sooritatuks.

Suvel ületati 19 000 kg piiri

Kõljala Põllumajandusliku OÜ lehma Täpik kolmanda laktatsiooni toodang oli 19 059 kg, mis on Eesti lehmade seas läbi aegade suurim laktatsiooni piimatoodang. Augustis esimesena 19 000 kilo piiri ületanud Täpik sai kaaslase septembris – Torma Põllumajandusosahingule lehma Tiba teise laktatsiooni toodang oli 19 012 kg.

Rekordlehmade kümne esimese lehma hulgas on neli Torma Põllumajandusosahingule lehma, kolm Tartu Agro ASi lehma, kaks Kõljala Põllumajandusliku OÜ lehma ja üks lehm Männiku Piim Osahistust.

17. Balti riikide tõuaretuse konverents peetud

Jõudluskontrolli Keskus koostöös Eesti Maaülikooliga korraldas septembris Tallinnas XVII Baltic Animal Breeding Conference'i. Esimese päeva täitsid nii Baltimaade kui ka Belgia ja Prantsusmaa teadlaste ja spetsialistide ettekanded. Teisel päeval olid ringsõidud, kus tutvustati Väätša Agro ASi Lõõla farmi, Kehtna Mõisa OÜd, Karitsu Rantšo OÜd, ASi E-Piim Tootmine Põltsamaa meiereid ning Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistut. Konverentsil osales üle 100 Balti riikide teadlaste ning aretusorganisatsioonide ja loomapidajate esindaja.

Konverentsi veebilehel põhjalikum kajastus: www.babc2014.eu.

14. Euroopa Herefordi konverents Šveitsis

Esimesed herefordid toodi Šveitsi 1996. aastal ja 2002. a loodi Šveitsi herefordi klubi, kus on täna 34 liiget. 2013. aastal oli tõuraamatus 29 farmi, 364 herefordi tõugu ammlehma ning 35 pulli. Keskmiselt oli ühes farmis 12,6 looma ja ca 20 ha maad. Kokku oli 2013. a Šveitsis 96 000 ammlehma, millest 831 herefordi tõugu. Enamasti kasutatakse Šveitsis kunstlikku seemendamist, kuna maad ei ole pulli peale raisata.

Konverents toimus 4.–7. september 2014 ja iga päev hõlmas teatud teemat. Esimese päeva teema oli „Parim Ida-Šveitsis“, sel päeval külastasime Heidi ja Walter Fässleri Bareneggi farmi. Farm asub 1000–1142 m üle merepinna, kokku on 41 ha maad, millest 16 ha on karjamaad. Farmis on 32 ammlehma vasikatega ning 14 noorloomu, lihavesikasvatus on alates 1998. a ning 2008. aastast ainult herefordi tõug. Aastas saab selline farm ca 65 000 eurot toetusi. Vasikad müüakse lihaks Natura-Beef kaubamärgi all 10-kuuselt ning rümbakilo eest makstakse ca 9 eurot, keskmine rümbakaal on 201 kg. Kari on väljas mai keskpaigast oktoobri keskpaigani. Ülejäänud ajal on maas paks lumi ning loomi ei saa aastaringi väljas pidada. Karjatamine toimub portsjonitena – kari on ühes koplis 8–10 päeva, kusjuures iga päev saavad loomad uut rohumaad juurde. Poegimine toimub samuti karjatamisperioodil.

Teise päeva teema oli „Parim Kesk-Šveitsis“. Öhtupoolikul külastasime „Beef.ch“ näitust, mille eesmärk oli näidata linnainimestele, kuidas peetakse veiseid ja ka natuke muud põllumajandust. Näituse ülesehitus oli huvitav – nimelt on Šveitsi farmid väiksed ja lähestikku, seega jalutasime ühest farmist teise. Nägime loomi, farmide vahele olid pikitud tehnika, BBQ võistlus jne. Šveitsi põllumajanduse kohta saime teada järgmist: Šveitsis on 55 000 farmi keskmise suurusega 20 ha. Madalamatel aladel võetakse rohumaad 5 saaki aastas. Väetatakse hoolega ning saadakse aastas 10 t kuivaines rohuseõta. Üleval mägedes võetakse siiski 2 saaki. Rohuseõta kogutakse kolmel moel: kuiva heinana rullis, silona rullis või kogutakse materjal lahtiselt koguritega ning veetakse küüni hoidlasse, kus toimub järelventileerimine. Vanasti ja ka praegu mõningates kohtades kõrgel mägedes ja järskudel pervedel toimub söödavarumine käsitsi ning kuiv hein topitakse ca 50 kg kaaluvasse võrku ning lastakse mööda köit kotiga alla joosta, kus hein saadu pannakse. Järskudel nõlvadel kasutatakse väiketraktoreid, mida juhitakse järel kõndides sarvedest või on lisatud ka järelhaagis, millel saab istuda. Veel kasutatakse madalaid ja laiühe väikeste ratastega alpitraktoreid, mis kannatavad perve. Laugematel aladel on tavalised traktorid, enamasti on lisatud topeltrattad ning traktorid pole võimsamad kui 100 hj, enamasti pigem väiksema võimsusega.

Kolmandal päeval toimus konverents, kus tutvustati osalevate riikide herefordikasvatust. Osalesid Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Taani, Iirimaa, Suurbritannia, Saksamaa ning Ungari ja väljastpoolt Euroopat veel Austraalia, Kanada, üks esindaja oli ka USAst ja lisaks veel herefordi maailmaorganisatsiooni peasekretär Jose Bonica Uruguast.

Neljanda päeva teema oli „Parim Zürichis“. Hommikul sõitsime Wallisellenisse Thomas ja Daniela Rinderknechti rantšosse, mis asus 430 m üle merepinna Zürichi linna ja lennujaama vahel. Farmi juures oli ligikaudu 6 ha maad. Farmi asukoht on meie jaoks veidi veider – ühel pool raudtee, teisel pool suur maantee ning lennujaamast startivad lennukid lendasid madalalt peaaegu farmi kohal. Kokku on farmis 72 ha maad, enamuse mägedes. Farmis tegeldakse ka juurvilja- ning teraviljakasvatusega. Herefordid on 2004. aastast, kokku on farmis 33 amme koos vasikatega, 12 mullikat ning 2 pulli. Lisaks peetakse ka samas

farmi territooriumil publi.

Järgmine konverents toimub nelja aasta pärast Ungaris ja järgmine ülemaailme konverents kahe aasta pärast Uruguais.

Margus Voitk, Margus Keldo

Charolais World Congress 2014

Üleilmne šarolee kongress toimus tänavu Prantsusmaal – šarolee tõu kodumaal – kuna täitus 150 aastat Prantsusmaa šarolee tõugu lihavesiste tõuraamatul (Herd Book Charolais). Nimelt 1964. a tegi Emile Maurice ettepaneku luua rahvusvaheline ühendus, mille nimi alates 1999. aastast on Charolais International. Kongressil osalesid Eesti, Austraalia, USA, Kanada, Suurbritannia, Mehhiko, Ungari, Rootsi, Prantsusmaa, Iirimaa, Québec, Argentina, Luksemburg ja Saksamaa.

Esimesel päeval külastasime Prantsuse tõuraamatu kõige olulisemat ja ühtlasi suurimat farmi Elevagecharolais Gaec Gauthé. Aretusele pühendunud farmis on 350 tõuraamatus olevat šarolee amme, 20 paarituspulli ja 200 lehmikut põhikarja täiendamiseks. Farm majandab 553 hektaril. Igal aastal osaletakse loomadega näitustel, kus on saadud palju auhinnalisi kohti. Ettevalmistus näituseks kestab ca 6 kuud – selle aja jooksul treenitakse loomi.

Teisel päeval toimus kongress, mis keskendus söödakasutuse efektiivsusele. Järjest enam on hakatud maailmas tähelepanu pöörama keskkonnanahoiule ja kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamisele. Üheks võimaluseks on söötade efektiivsema kasutamise kaudu vähendada loomakasvatusest põhjustatud kasvuhoonegaaside emissiooni. Ehk teisisõnu kui kasvatame väga efektiivselt sööta kasutatavat lihavesisetõugu (nt šarolee) ja söödame loomi vastavalt nende vajadusele, siis sellega saame oluliselt vähendada lihavesikasvatusest põhjustatud kliima soojenemist.

Peale kongressi külastasime seemendusjaama Genesis Diffusion, kus näidati šarolee tõugu pulle. Ala, millel loom viibis, oli vaatajatest eraldatud klaasseinaga ning asus ca 40 sentimeetrit kõrgemal. Selline areen võimaldas näha hästi ka sõrgu ja loom oli sisuliselt käega katsutav. Pulle oli igale maitsele: üks oli aretatud ristamiseks peamiselt piimatõugu loomadega, 4 pulli olid geneetiliselt nudid, 3 pulli sperma oli suguselekteeritud.

Kolmas päev algas Prantsusmaa vanima oksjonikoha Saint Christophe en Brionnais' külastusega. Oksjon töötas justkui tehas, hommikul hakati loomi ühest otsast vastu võtma, keskel toimus vahetpidamata müük ja uus omanik sai loomad kätte oksjoni teises otsas. Virtuaalse oksjonireisi leiab siit: www.youtube.com/watch?v=AfusQ_B0Mg4.

Kongressi ajal toimus rahvuslik vasikate näitus Magny Cours'is, lisaks toimus seal ka rahvusvahelise šarolee kongressi töökoosolek, mille lõpus anti teatepulk üle Kanada delegatsioonile, kelle hulgast valiti ka järgmise perioodi president Helge By. Järgmine, tehniline šarolee kongress toimub 2015. a juunis Kanadas.

Kongress tervikuna oli informatiivne ja igati meeldiv. Vaadates loomi koos kasvatajatega, kelle kodumaal on lihavesikasvatusega tegeletud juba mitu põlvkonda, saad teistmoodi teadmisi kui reisisid oma seltskonnaga. Muljet avaldas professionaalsus, millega Prantsuse farmerid loomadega tegelesid. Saime palju kontakte ja siiraid küllakutseid, nii et kallid Eesti šaroleeklubi praegused ja tulevased liikmed – olgem valmis uuteks reiseideks, teadmiste omandamiseks ja põnevateks väljakutseteks!

Airika Rahuoja, Targo Pikkmet

Eesti Lihaveisekasvatavate Seltsi Šaroleeklubi õppereis Itaalias 22.–27.09.2014

Ülevaade külastatud farmidest. **Annonese** farm Alessandria linna lähedal. Perefarm on spetsialiseerunud Prantsusmaalt toodud lihaveiste, nii pullide kui lehmikute (Ch, Li, Sa, Au ja nende ristandid) intensiivsele nuumamisele. Kuna lihanõudlus on viimase 20 aastaga vähenenud, siis nüüd müüakse 15–20 tuhat tapalooma aastas varasema 100 000 asemel. Loomad saabuvad enamjaolt 7–10-kuusena (280–360 kg), aga ka üle aastastena (400–500 kg). Saabuvatele loomadele on eraldi laut, kus nad on 30 päeva karantiinis. Sel ajal on ratsioon erinev võrreldes hilisema nuumaperioodiga ja hoolikas veterinaarne jälgimine. Saabumisel vaatavad veterinaarid kõik loomad üksikhaaval üle, pügavad seljad puhtaks, tehakse parasiiditõrje, vaksineeritakse ja sisestatakse vastav info arvutisse. 1–2 inimest teevad 480 looma nn „sisse võtmise“ ühe 12-tunnise tööpäevaga. Loomad jagatakse kaalu järgi homogeensetesse gruppidesse. Bokside vaheseinad on kinnised (plaatidest), et haigused vähem leviks ja loomadel oleks vähem stressi. Peale loomade karantiinist väljumist tehakse koristus ja deso tervele laudale korruga. 30 päevaga on loomad kohanenud, nad viiakse üle teistesse lautadesse ja söötmiseks kasutatakse nüüd nuumaratsiooni. Üleminek ühelt ratsioonilt teisele käib järk-järgult, on 10–12 vaheetappi, kus heina hulk väheneb, maisi hulk suureneb (nuumaperioodil kuni 50% maisijahu).

Nuumaperiood kestab min 210 päeva, sest on seotud tapatoetusega (38 € looma kohta). Loomi kaalutakse 2 korda – farmi tulemisel ja tapamaja minekul. Keskmise juurdekasv on 1,2–1,5 kg/ööpäevas. Loomad realiseeritakse keskmiselt 17–19 kuu vanuselt: šaroleepullid kaaluga 720–770 kg ja lehmikud 520–560 kg ning limusiini tõugu pullid 600–640 kg ning lehmikud 450–480 kg, ja makstakse eluskaalu eest vastavalt 2,4 ja 2,6 €/kg. Tapasaagis on 59% šaroleedel ja 63% limusiinidel. Turg eelistab väherasvast liha.

Farmis on 11 laudahoonet (ehitiste all ca 10 ha). Uued laudad on ehitatud tööstushoonete perspektiiviga juhuks, kui põllumajandusega peaks lõpetatama. Euroopa suurim nuumalaut mahutab 1500 veist (44+44 boksi, boksis 10–15 looma). Loomi söödetakse 2–4 korda päevas väga kuiva struktuuriga ratsiooniga. Miksersööt koosneb maisisilost, maisijahust, kliidest, sojast, päevalillešrotist, põhust, lisaks mineraalid, pärm, karbamiid. Temperatuur on talvel harva miinuskraadides, suvel +30...35 °C. Vee külmumise ohtu talvel pole, suvel aga on vaja laudaõhu ja loomade jahutamist ventileerimise ja vee pihustamisega. Tegemist on edumeelse farmiga – suurtel katusepindadel paiknevad päikesepaneelid ning kompleksi kuulub ka biogaasijaam.

Marchesina farm majandab 400 ha, hetkel nuumal 3000 looma, lisaks oma tapamaja, kus tapetakse 70% kasvatatud loomadest. Farmil on 11 laudahoonet, neist 2 vanemat respõrandaga, uued laudad kaldega betoonpõrand ja sügavallapanuga (kalle 1,5 cm/5 m kohta). Oli ka kombineeritud variant, kus respõrand oli ainult söödafrondi taga 2 m ulatuses ning tagapool oli puhkeala, millele puistatakse hekseldatud põhku. Seaduse järgi uutest ehitistest enam respõrandaid teha ei tohi ja vanad respõrandad tuleb katta kummidega. Farmi tegevjuhi sõnul juurdekasv põrand tüübist ei sõltu, respõrandal on lihtsalt rohkem traumasid ja sellepärast peetakse seal mullikaid. Minimaalselt on 2,7 m² looma kohta ja nuumaboksidest 6–8 looma.

Sõimed olid spetsiaalse värviga töödeldud, et pind oleks libe ja sööt ei jääks sinna külge ega rikneks. Söödetakse kord päevas. Miksersööda kuivainesisaldus 60%, söödast 45% on maisijahu. Saabuvad loomad vaksineeritakse ja tehakse parasiiditõrje, aga erinevalt teistest farmidest antakse 3. päeval neile aspiriini. Antibiootikume kasutatakse ainult haiguste raviks. Peamiselt esineb bakteriaalseid hingamisteede haigusi. Ka selles farmis kaaluti loomi ainult saabumisel ja farmist välja minemisel, vahepealset kaalumist

peeti mitteoluliseks ja ka töömahukaks. Farmi kõrval oli biogaasi tootmine, kus lisaks sõnnikule kasutati sorgosilo. Tootmishoonete all ca 25 ha.

Ripamonti farmi tootmisosakond Novedrades. Ettevõttel on 2 farmi ja tapamaja, ka selles farmis on vanad laudad respõrandaga, uued sügavallapanuga. Eelistatud on šarolee tõug, loomad ostetakse sisse Prantsusmaalt. 210 päeva nuumamise tapatoetust ei peeta oluliseks, nuumamine kestab mullikatel keskmiselt 140 päeva ja pullidel 160–180 päeva ning siis on lõppkaal kuni 800 kg. Lisaks vaksineerimistele tehakse ka profülaktiline antibiootikumikuur kõikidele loomadele, et vältida stressist tingitud palavikku. Omaniku arvates on juurdekasv sügavallapanul parem (100–150 g rohkem) ja keskmine ööpäevane juurdekasv on šaroleedel 1,5 kg, limusiinidel 1,35 kg. Sügavallapanu põhku soovib omanik lisada 1–2 päeva tagant ja vähehaaval. Looma kohta on 4 m² põrandapinda. Maheloomi farmis ei peeta – turg ei nõua. Sama on ka härja/pulli lihaga – itaallased eelistavad väherasvast pulliliha ja kuna härgade juurdekasv on veidi väiksem, siis nuumaloomade hulgas kastrate ei olnud.

Capriolo (Martinelli) farmis nuumatakse ainult lehmikuid, ca 3000 looma, tõugudest šarolee, limusiin, salers ja nende ristandid, mis ostetakse kõik Prantsusmaalt. Kuna loomad on nuumal min 210 päeva (toetus!), siis eelistatakse osta kergemaid loomi ja odavamalt (nt 12-kuused mullikad keskmise kaaluga 320 kg, karjamaalt tulnud loomad, kes hakkavad omanike sõnul nuumal paremini juurde võtma kui rammusamad ja raskema kaaluga loomad). Ehitistel on enamuses respõrandad, katuse kalle suurem, et soodustada loomulikku ventilatsiooni.

La Rovere farm 1000 loomaga (ainult pullid), kuulub Azove kooperatiivi. Aastas kasvatatakse ja turustatakse üle 60 000 looma. 50% loomadest tapetakse oma tapamajas, tõugudest on 70% šarolee, vähem limusiine ja nende tõugude ristandeid. Realiseeritakse loomad 15–19-kuuselt. Enamus noorloomi ostetakse sisse Prantsusmaalt, viimasel ajal rohkem ka Iirimaalt ja Poolast, kus hind odavam. Saabumisel loomad vaksineeritakse ja hoitakse karantiinis jälgimisel ning üleminekuratsioonil 30 päeva. Hiljem on erinevad ratsioonid šaroleedele ja limusiinidele. Algul on boksis 20 looma, lõppnuumal kuni 10. Kaldega tsementpõrandal (1 cm/1 m) on paks sõnnikukiht, et loomad ei libiseks ja talvel oleks soojem. Ventileerimiseks kasutatakse osa lautades tavaventilaatoreid, osas helikopterventilaatoreid, mis on kallimad, aga ventileerivad paremini.

Erinevalt teistest farmidest on sööda koostises ka lutserni, pulpi, linaseemneid. Terve ettevõtete grupp söötab sama retseptiga ratsiooni, et liha kvaliteet oleks ühtlane. Keskmise juurdekasv on 1,38 g/ööpäevas (1,45 šaroleedel ja 1,3 limusiinidel). Tapasaagis 60–61% šaroleedel, 63–64% limusiinidel, võrdluseks näiteks pimonteesidel 68%.

Kokkuvõte Itaalia lihaveisekasvatusest. Ammlehmi on Itaalias 350 000, lihaloomi 5 miljonit (1980ndatel 11 miljonit). 1985. a asutati Itaalia šarolee- ja limusiinikasvatavate ühing ANACLI, mis peab alates 1999. a tõuraamatut ja millel on praegu 1000 liiget. 70% nuumamisele tulevaid loomi ostetakse Prantsusmaalt. Lisaks nuuma- (ehk tapa-)toetusele 38 €/loom on olemas veel nn poegimistoetus 75 €/loom (esmaspoegijal mullikal 140 €). Lihaveise orienteeruv pidamiskulu – ca 1.86 € 1 kg juurdekasvuks. ELi nõuete kohaselt on vaja aediku pindala 4 m² loomale eluskaaluga kuni 400 kg, iga lisanduva 100 kg kohta veel 0,5 m². Lehm ja vasikas vajavad kokku 10 m² pindala. Vasikate vaksineerimine on 3–4 nädala vanuselt. Vasikate startersöödas on 17–18% proteiini, 12–14 MJ/kg energiat. Startersööda kulu ca 500 kg vasika kohta on 0,5 €/kg, seega 250 €/vasika kohta.

Reet Pikkmet

Lehmade eluaja piimatoodang Hollandis ja Eestis

Hollandi piimanduslase ajakirja Veepromagazine sellesuvised numbrid juhtkiri räägib lehmade eluaja piimatoodangust. Hollandis tuntakse uhkust, et riigi keskmine lehmade eluaja piimatoodang on saavutanud maailmas ainulaadse 31 000 kg piiri ja järgneva 10 aasta jooksul ennustatakse kasvu jätkumist kuni 50 000 kg-ni. Tulemus on igati märkimisväärne, sest väidetavalt on paljudes riikides ainult üksikud karjad sellise taseme saavutanud, riikide keskmisest rääkimata.

Milline on olukord meil? 2013. aastal oli Eestis (~27 000 praagitud) lehma keskmine eluajatoodang 23 056 kg, kusjuures EPK lehmade keskmine (23 781 kg) ületas EHF lehmade keskmise (23 062 kg) umbes 4 kuud pikema tootliku aja tõttu. Hollandis suurenes keskmine eluajatoodang viimase 20 aastaga 12 000 kg võrra ehk 600 kg aastas. Meil oli kasv viimase 10 aastaga 4500 kg ehk 450 kg aastas. Hollandi lehmade keskmine tootlik aeg 2013. aastal oli 1277 päeva. Eesti lehmadel oli sarnane (1271 päeva) keskmine tootlik aeg 10 aastat tagasi, vähenedes tänaseks 1042 päevani ehk ligikaudu 8 kalendrikuu võrra. Vähenemine toimus 10-aastase perioodi esimeses pooles, teise poole alguse stabiliseerumise järel pole aga keskmise tootliku aja loodetud kasvu (veel) toimunud.

Karjade tasemel on mõistlik vaadelda suuremaid ehk rohkem kui 100 lehmaga karjasid, sest väiksemates karjades on erinevatel aastatel praagitud lehmade keskmine elutoodang väga kõikumine. 2013. aastal oli 193 suurema karja hulgas 21 karja, kus praagitud lehmade keskmine eluajatoodang oli suurem kui 30 000 kg. Nende karjade kaalutud keskmine eluajatoodang oli 33 018 kg ja keskmine

tootlik aeg 1345 päeva. Märkimisväärne on, et mitmete piimatoodangu tippkarjade kõrval on nende hulgas ka mitu vabariigi keskmisest madalama tootmistasemega karja – põhjuseks lehmade hea karjaspüsivus. Samas jäid valikust napilt välja mitmed juba aastaid piimatoodangu edetabeli tipus olevad karjad, põhjuseks lehmade keskmisest kehvem karjaspüsivus. Seega lehmade karjaspüsivuse parandamine on väga oluline abinõu keskmise eluajatoodangu suurendamisel Eestis.

Esmaseks eesmärgiks võiks olla keskmise tootliku aja suurendamine Hollandi praegusele ehk Eesti 2004. aasta tasemele, mille tulemusel suureneks keskmine eluajatoodang praeguse aastatoodangu juures igati soliidse 28 000 kg tasemele.

Mart Uba

Muhedat

Sõidab mees hea hooga mööda külateed, kui korraka märkab kolme jalaga kanu auto kõrval jooksmas. Esimese ähmiga arvab mees, et näeb asju topelt, siis aga aeglustab käiku ja üritab kanu sõidu pealt natuke jälgida. Vaata palju tahad, kõik kanad kappavadki puha kolmel jalal.

Mees otsustab uurida, et kust küll sellised elukad tulevad. Kuna läheduses paistab vaid üks talu, siis variante ei saa väga palju olla ning mees suunab oma sõiduriista otse talu poole.

“On teil vast toredad kanad,“ kiidab ta õues toimetavale peremehele. “Aga millest selline pöörane idee?”

“Tead, pojake, meil ülikoolis kunagi räägiti geneetikast ja kuna meile siin kanakoivad väga maitsevad, siis otsustasingi veidi aretusega tegeleda.”

“Noh, ja kuidas siis need kanad ka maitsevad?”

“Ei oska öelda, siiani pole meil veel õnnestunud ühtegi kinni püüda.”

Muutus Jõgeva esinduses

Septembris muutus Jõgeva esinduse asukoht. Aadress jäi endiseks (Ravila 10), muutus kabineti asupaik – oleme nüüd II korrusel.

Tööjuubilarid

5. novembril tähistas 35. tööjuubelit Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja **Heili Reinhold**.

14. detsembril on 5. tööjuubel Hiiu- ja Saaremaa zootehnikul **Maire Tammel**.

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700

Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Teaduse 2, Saku, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10 II korrus, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Pärnu 58 II korrus, Paide	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11 II korrus, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00